

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

“TIQXMMI” MTUning
QARSHI IRRIGATSIYA VA AGROTEKNOLOGIYALAR
INSTITUTI

“EKOLOGIYA VA GIDROLOGIYA”

kafedrası

“GIDROEKOLOGIYA VA GEOEKOLOGIYA”

fanidan yakuniy nazorat uchun

SAVOLLAR TO'PLAMI

Qarshi – 2024

«KELISHILDI»

«Ekologiya va gidrologiya»

kafedrasi mudiri

prof.R.Eshonqulov

2024 yil

“ ”

do'st. A. Qurbonov

2024 yil

“TIQXMMI” MTU ning Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti
Gidromelioratsiya fakulteti 60520200 – “Ekologiya va atrof-muhit
muhofazasi” ta’lim yo’nalishi talabalari uchun

GIDROEKOLOGIYA VA GEOEKOLOGIYA

fanidan

yakuniy nazorat uchun tuzilgan

SAVOLLAR TO’PLAMI

GIDROEKOLOGIYA VA GEOEKOLOGIYA

fanidan

YAKUNIY NAZORAT SAVOLLARI

1. Gidroekologiya fanining asosiy maqsadi nima?
2. Gidroekologiya fani, mazmuni, sohalari, vazifalari va ahamiyati (gidroekologiya, geologiya, regional gidrogeologiya, ekologik monitoring).
3. Geokologiya fanining tadqiqot obyekti va vazifalari.
4. Gidrosferaning umumiy tasnifi.
5. Eroziya hodisasi va o’rganishning ahamiyati (ta’rifi, hosil bo’lish sharoitlari, namoyon bo’lish shakllari, sabablari, tarqalish sharoiti, oldini olish choralari).
6. Gidroekologiyaning o’ziga xos xususiyatlaridan biri nimalardan iborat?(ekosestimalar, fauna flora).
7. Tog’ jinslari va mineraldagi suvlarning turlari (bug’ holati, bog’langan suvlar, kapillyar suvlar va erkin suvlar, minerallar tarkibidagi suvlar).
8. Suvning asosiy ekologik omillari va ularni organizmlarga ta’sir qilish qonunlari.
9. O’zbekiston tabiati va iqlimi bilan tanishish va ekologik holatini ekologik indikatorlarga asoslangan holda baholash.
10. O’zbekiston shaharlari atmosferasini “Ekologik byulleten” ma’lumotlari bo’yicha baholash.

35. Antropogen va madaniy landshaftlarni o'xshash va farqli tomonlari.
36. Geoekologik tarbiya va madaniyatni shakllantirishda uzluksiz ta'lim tizimining o'rni.
37. O'zbekiston Respublikasining geoekologik qonunchiligi.
38. "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida" gi qonunning mohiyati haqida ma'lumot bering.
39. Geoekologik ekspertiza nima va u qanday maqsadlarda amalga oshiriladi?
40. Chiqindilar to'g'risida tushunchalar, maishiy va sanoat chiqindilarga ta'rif bering.
41. Gidrosferaning xususiyati va ekologik muammolari xususida ma'lumot bering.
42. Tabiiy muhitning sifatini nazorat qilish va boshqarish usullari.
43. Atrof-muhit muhofazasi sohasidagi tashkilotlar faoliyati haqida ayting.
44. Geoekologik nazorat nima? Nazorat tashkil etuvchi organlar va ularning faoliyati.
45. Ekologiya va atrof muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasining asosiy faoliyat turlari, tarkibi.
46. Ekologik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi haqida ma'lumot bering.
47. Geoekologik ekspertiza deganda nimani tushunasiz?
48. Geoekologik qonunlarni buzganlik uchun ma'muriy va jinoiy javobgarlik.
49. Geoekologiya sohasida davlat boshqaruvi tushunchasi va funksiyalari.
50. Ekologik ekspertiza turlari va uning tushunchasi, ekspertizani amalga oshiruvchi davlat organlari faoliyati.
51. Barqaror gidroekologik rivojlanish konsepsiyasi va maqsadlari.
52. Geoekologiya va tabiatni muhofaza qilish tadbirlari haqida ayting.
53. Yer osti suvlarini ichimlik suv sifatida va sug'orish maqsadlarida baholash (Davlat standart, quruq cho'kma, quruq qoldiq, ifloslanishi, kimyoviy tarkib).
54. Suv omborlari, kanallar va boshqa injenerlik inshootlari ta'siri doirasida tarqalgan sizot suvlari rejimining xususiyatlari (kuzatuv quduqlarini joylashtirish, kuzatuvlar olib borish, natijalarni qayta ishlash).
55. Tuproq resurslarini degradatsiyasini o'rganish va eroziya jarayonlaridan muhofaza qilish tadbirlarini asoslash. (Eroziya, suv va shamol eroziyasi)
56. Suvning asosiy geoekologik omillari va ularni organizmlarga ta'sir qilish qonunlari. (Biotik va abiotik omillar, suvdagi mikroblar).
57. Gidreokologiya fani qaysi muhim jarayonni tadqiq qiladi? (Atmosferaning ifloslanish jarayonlarini, Suvning biologik va kimyoviy o'zgarishlari).
58. Gidreokologiyaning asosiy vazifalarini ta'riflab bering. Ekologiyaning bo'limlari qaysilar?
59. Gidreokologik omillarga ta'rif bering va uning turlari?
60. Tabiatdagi geoekologik holatni buzilishi haqida qanday fikrdasiz?
61. Gidreokologiyaning asosiy vazifalari nimalardan iborat?

11. Gidreokologiyaning o'ziga xos xususiyatlaridan biri nimalardan iborat? (ekosistemalar, fauna flora).
12. Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligining hududiy boshqarmalari haqida ma'lumot bering.
13. Tuproq resurslarini degradatsiyasini o'rganish va eroziya jarayonlaridan muhofaza qilish tadbirlarini asoslash. (eroziya, suv va shamol eroziyasi).
14. Oqova suvlarni tozalash usullari. (mehaniq, biologik, fizik)
15. Daryolarning gidrologik tasnifi. (daryolarning shakllanishi, daryo havzasining geologik tuzilishi)
16. Aeratsiya mintaqasi tog' jinslarini gidrogeologik ko'rsatkichlarini aniqlash usullari (infiltratsiya, suv quyish usullari, N.S. Nesterov usuli, tajribani o'tkazish, filtratsiya ko'effitsientini hisoblash va natijalarini qayta ishlash va tartibga keltirish).
17. O'zbekiston shaharlari atmosfera havosini "Ekologik byulleten" ma'lumotlari bo'yicha baholash.
18. Gidreokologiyada ekosistemalarning qanday turlari bor? (Quruqlik ekosistemalari, Okean ekosistemalari, suv ekosistemalari).
19. Atrof - muhitni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish yo'llari.
20. Tuproqning ifloslanishi va kimyoviy vositalardan foydalanishni nazorat qilish.
21. Iqlim o'zgarishi sabablari va muammolari hamda bartaraf etish chora-tadbirlarini ayting.
22. Noosfera muammolari. Ekologik va gigienik munosabat madaniyatni shakllantirish choralari haqida fikringiz.
23. Landshaftlar geoekologik funksiyasining antropogen buzilishi va o'zgarishi.
24. Inson va biosfera o'rtasidagi munosabatlar.
25. Atrof-muhit ifloslanishini oldini olish va kamaytirish chora-tadbirlari.
26. Suvning tabiiy va kimyoviy xususiyatlari. Suvga qo'yiladigan GOST talablari.
27. Gidrosfera va uning tashkil etuvchilari.
28. Geoekologik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasini mohiyatini tushuntiring.
29. Geoekologik tarbiya va madaniyatni shakllantirish.
30. Geoekologik sohasida huquqbuzarlik holatlari va ularga nisbatan qo'llaniladigan jazo turlari.
31. Tabiiy muhitning sifatini nazorat qilish va monitoringi.
32. Suvning tabiiy va kimyoviy va fizik xususiyatlari. Tozalash tadbirlari.
33. O'zbekiston Respublikasining viloyatlar bo'yicha geoekologik holati, yaxshilash chora-tadbirlari.
34. Geoekologik ta'lim tizimini shakllantirishda xalqaro hamkorlik aloqalarining o'rni.

87. Atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunni mohiyatini tushuntiring?
88. Chiqindilarni boshqarish qoidalarini haqida nimalarni bilasiz?
89. Atmosfera ifloslanishini nazorat qilish to'g'risidagi qonun haqida tushunchalaringiz nimalardan iborat?
90. Suv resurslarini boshqarish deganda nimani tushunasiz?
91. "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida" gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni qachon qabul qilingan?
92. O'zbekiston Respublikasi atrof-muhitni himoya qilish va iqlim o'zgarishini oldini olishga doir xalqaro konvensiyalardan qaysilari haqida ma'lumotga egasiz?
93. Abiotik va biotik omil deganda nimani tushunasiz?
94. Biogeotsenozlarning o'zgarishi haqida tushunchalaringiz?
95. Biotsenozni tiklash, sun'iy tiklash haqida qanday bilimlarga ega bo'ldingiz?

Ushbu yakuniy nazorat savollari to'plami "Ekologiya va gidrologiya" kafedrasining 2024-yil 19 avgust dagi № 1 sonli yig'ilishida muhokama etilgan va ma'qullangan.

Z. Suyunova

Tuzuvchi:

62. Geoekologik muammolarni hal etishda takliflaringiz?
63. O'zbekiston Ekologik partiyasining atrof muhitni muhofaza qilish, tabiatdan oqilona foydalanish va qulay yashash sharoiti yaratish sohasidagi faoliyatini kuchaytirishda nimalarga e'tibor qaratadi?
64. O'zbekiston Ekologik partiyasi aholining ekologik savodxonlik darajasini oshirish, dunyoqarashi va ularda sog'lom turnush tarzini shakllantirish, ekologik ma'lumotga ega bo'lishini ta'minlashda qanday ishlar olib boradi?
65. O'zbekistondagi asosiy ekologik qoidalar va ekologik nazorat organlari haqida ma'lumot bering.
66. Atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunni mohiyatini tushuntiring.
67. Chiqindilarni boshqarish qoidalarini haqida nimalarni bilasiz?
68. Suvning asosiy geoekologik omillari va ularni organizmlarga ta'sir qilish qonunlari. (Beotik va abiotik omillar, suvdagi mikroblar).
- 69.2. Turli xil geomorfologik va iqlim sharoitida tarqalgan sizot suvlarini tafsifi (daryo vodiylarida, cho'l, sahro va tog' oldi tumanlarida tarqalgan sizot suvlar).
- 70.3. Gruntlar, tuzilishi, tarkibi va xossalari (tushuncha, tuzilishi, fizik va mexanik xususiyatlari, ko'rsatkichlari).
- 71.4. Xalqaro qizil kitob bilan ishlash va yo'qolib borayotgan va noyob turlar kategoriyalarini amaliy qo'llashni o'rganish. (yo'qolib borayotgan noyob turlar, o'simliklar)
- 72.5. Gidroekologiyada ekosistemalarning qanday turlari bor? (Quruqlik ekosistemalari, Okean ekosistemalari, suv ekosistemalari) Davlat ekologik ekspertizasini o'tkazishni tashkil etish bo'yicha vakolatli organ qaysi va ular haqida?
73. Davlat ekologik ekspertizasining funktsiya va vazifalari haqida ma'lumot bering?
74. Ekologik ekspertiza deganda nimani tushunasiz?
75. Ekologik ekspertizaning maqsadlari nimalardan iborat?
76. Ekotizimga ta'rif bering. Ekotizim, biogeosenoz va landshaftlarning o'xshash va farqli tomonlarini ayting.
77. Biogeotsenozga ta'rif bering?
78. Gidrobiosferani qatlami va uning qalinligi, gidrosferani tashkil etuvchilari?
79. Ekologik ekspertizaning asosiy prinsiplari haqida ma'lumot bering?
80. Davlat ekologik ekspertizasining obyektlari haqida ma'lumot bering?
81. Davlat ekologik ekspertizasi ekspertining huquqlari nimalardan iborat?
82. Davlat ekologik ekspertizasi DUK markazi faoliyati haqida nimalarni bilasiz?
83. Davlat ekologiya qo'mitasining ixtisoslashtirilgan ekspert bo'linmalari haqida ma'lumot bering?
84. O'zbekiston Ekologik partiyasi "Biz kelajak uchun javobgarmiz!" g'oyasini o'zining bosh shiori hisoblagan holda o'z faoliyatida qanday ustuvor yo'nalishlarni belgilab olgan?
85. Atrof-muhitga oid qoidalar deganda nimani tushunasiz?
86. O'zbekistondagi asosiy ekologik qoidalar nimalar kiradi?